

Stilizirano odjedanje božjega

D.F.L. 10.02.08

● Slovensko ljudsko gledališče Celje: Rudi Šeligo – Svatba, režija Matija Logar, premiera 6. februarja 1998.

V moreč oštarijski ambient, v katerem v plohi medsebojnih očitkov preživlja nedeljsko popoldne skupina sfizzenih in očitno margina liziranih eksistenc, detomorilec, likvidator in grobar, njegova bivša žena, ki ga spremlja kot vest, shizofrenik, narkomanka, ciganka, drvar in odpuščeni, pa zato nič bolj popustljiv miličnik, stopita Lenka in Jurij, božja otroka, malce prizadeta, otroško navna, nerodna in neposredna, zraven pa, ona še prav posebej, obdarjena s čudežnimi močmi. Muči ju samo eno: da ju ne občinski ne cerkveni nočejo poročiti, da je njuna ljubezen tako družbeno nepriznana in s tem jalova in nepopolna, ona pa s tem nista kot drugi, čeprav si, revi, to čez vse želita. Zato ju v čudnem, simuliranem in sprevrženem obredu v njuni luknji poročejo gostilniški »svatje« kar sami, tako za hec in iz objestnosti, da bi dokazali svojo superiornost in da so oni pravzaprav tudi družba, če vzamejo oblast v svoje roke, ju potem maltretirajo in silijo v službo in druge družbene jarme, da Lenka izgubi vse svoje čarovne moči in sta še bolj bednika med bedniki, jima potem hudovno razkrijejo njun svetoskrunski izvor, ki je tudi kriv za njuno drugačo, potem pa še svetoskrunstvo njune zveze, da Lenka kar umre, oni pa se potem naprej žrejo in do mrtvega objedajo in mrcvarijo med sabo v gostilni, ki je zdaj, ko Jurija in Lenke ni več, še bolj bleščeča in porazna in »svečana, ... kot da hoče postati hram božji ali gledališki...«

Danes, sedemindvajset let po krstni uprizoritvi in objavi je Šeligova »moraliteta« z napetostjo med neposrednostjo in obdarjenostjo z božjim ter med izpraznjeno, ponarejeno lumpenciviliziranojstjo enako aktualna – čeprav se nam je simulacija veliko bolj zažrla pod kožo – tudi zaradi izredno žmohtnega jezika, ki niha med banalnimi, vsakdanjim in nabraniimi poplitvenimi citati, pa vse do arhaičnega, iracionalnega, htonskega jezika Jurija in Lenke. Seveda je tej ločenosti svetov, javnega in zasebnega, sledila tudi tokratna, celjska uprizoritev Svatbe pod režijskim vodstvom Matije Logarja, kar je bilo bolj opazno v

Glasnost in hitrost prekrili občutljivejše pomene besedila

različnih načinov igre, manj pa, na primer, v scenografiji (Jože Lohar), kjer je prehod med prostoročno, med gostilno in »brlogom« obeh zaljubljenecv mehak, drugi je zgrajen iz elementov prvega, kot da bi se prelila eden v drugega ali pa kot da sta speta kot siamska dvojčka, tako da se prava razlika med nesrečno bleščavo in pristno umazanijo kar nekako porazgubi in izgine, pa tudi v igri in po atmosferi je gostilniški del nekako preveč stiliziran.

Bolj dosledna je igra; najprej Bojan Umek kot Jurij, ves krčevit in ponotrzanjen, išoč vsako okorno povedano besedo posebej, zazrt mimo množice, »svatov«, in potem njihova in nasploh družbena žrtev, nemočen in obupan. Napor, ki mu ga je povzročala komunikacija in razumevanje prehitrega sveta okoli, se mu je ves čas risal na obrazu, pred-

vsem okoli oči, v mrščenju obrvi, in potem olajšanja v nenadnih, naravnost blaženih razsvetlitvah obraza; ob tej imenitni in premišljeni mimiki pa mu je uspelo dati tudi težo z arhaičnim nabitim in sintaktično drugačnim govorom; potem Jagoda Vajt, mehka, ožarjena od nepokvarjene infantilnosti, izpod katere se zarisujeta skrb in želja, čudno pasivna in neverjetno odločna, brez vsakršnega strahu pri demonstraciji svojih nadnaravnih moči, pri obvladovanju ognja – nasploh sta bila oba glavna igralca večinoma hrepensko zazrta ne samo mimo množice, tudi en mimo drugega, predvsem pa v nasprotju s »svati« ustrezno počasna, kot da se tudi nočeta, ne samo ne moreta prilagoditi našpanosti okolice, kar je najbolj in do konca pospešeno odigral Rok Vihar kot Shizofrenik, bolj natančno in izrazito, z velikim razponom pa Tina Gorenjak kot narkomanka Taja (pri tej vlogi se zaradi živahnega razvoja narkomanije najbolj pozna letnica nastanka Šeligovega besedila), ves čas kritizirajoča in na robu histerije, neulovljivo neke med dobroto in agresijo, med dobrikanjem in zastraševanjem, in Anica Kumer kot Korbarjeva, suverena, gospodovalna, tip ravnateljice ali kakšne podobne je-klene pedagoginje. Žal pa je ravno hitrost in nezatajevana, pozunanjena agresija svatov v celjski uprizoritvi marsikdaj prekrila in prekričala bolj subtilne, globlje potisnjene pomene in podtone, tako da je bilo odsko dogajanje manj pregledno, predvsem v tistem delu, ko bi morali biti priče simuliranega poročnega rituala, ko bi torej morala udariti na plan breztemeljnost, zgolj formalnost njihove na nič pripete psevdoobrednosti. MATEJ BOGATAJ